

Pregledni članak
Review paper

Prispjelo - *Received*: 26.06.2001.
Prihvaćeno - *Accepted*: 16.10.2001.

UDK: 630*839(001)

Prof.dr.sc. Rudolf SABADI*

GOSPODARSKA KRETANJA U ŠUMARSTVU I ŠUMSKOJ INDUSTRIJI U HRVATSKOJ OD USPOSTAVE HRVATSKE DRŽAVE DO KRAJA 2000. god.

ECONOMIC DEVELOPMENT IN FORESTRY AND FOREST INDUSTRIES IN CROATIA FROM THE ESTABLISHMENT OF THE NEW CROATIAN STATE UNTIL THE END OF 2000.

Analiza kretanja tijekom razdoblja 1990-2000. ukazuje na potrebu definiranja takve gospodarske politike, koja bi državu i paradržavne tvorevine uklonila iz gospodarskog života i namijenila im samo razvojno-poticaјnu ulogu, nipošto da donosi poslovne odluke, koje uvijek i bez izuzetka na duže vrijeme vode nepopravljivim devijacijama, od kojih trpi reproduktivna sposobnost nacije uslijed smanjenja proizvodnosti i konkurentne sposobnosti.

Država će u sklopu politike očuvanja šuma i podizanja njihove sposobnosti proizvodnje roba i usluga u njihovim općekorisnim funkcijama, poraditi na tom da ekonomskim sredstvima podstiče razvoj tražnje za sitnijim drvnim sortimentima, što mora biti poticajem za pojačano djelovanje njegovanja šuma u uzgoju. Dosadašnja gospodarska politika, što bjelodano potvrđuje naprijed izvedena analiza, slijedila je suprotan pravac. U interesu dobrobiti nacije takvu politiku valja čim prije napustiti.

Ključne riječi: Ekonomska analiza-Poticaјni razvoj-Izvoz i uvoz šumskih proizvoda

UVOD

INTRODUCTION

Razdoblje koje će biti u ovom radu promatrano započinjemo s 1990. godinom, iako je Hrvatska stekla samostalnost 1991. godine, stoga što bi nam ta 1990. godina trebala poslužiti kao posljednja mirnodopska prije Domovinskog rata i

* Red.sveuč.prof. u m. Dr.sc. Rudolf Sabadi, Dipl.ing.šum.; Dipl.oec., Račkoga 12, HR-10000 Zagreb

njegovih posljedica. Sasvim je sigurno da 1990. godina, makar mirnodopska, baš i nije bila takva. Cijela se bivša država tresla od bojnih pokliča i prijetnja pobješnjelog vožda i podivljale rulje sljedbenika, što se itekako odrazilo na turistički promet, proizvodnju, izvoz i dr. Gospodarski i politički sustav u bivšoj državi prestajao je postupno funkcionirati već od 1988. što dokazuju brojni pokazatelji kao slika opće nedopustivog građanskog, političkog i gospodarskog ponašanja, arbitrarnih postupaka, koji su već inače fragilno gospodarstvo te države dovele na sam rub propasti, a njezine stanovnike izvrgnuli neopisanom teroru i zločinima u ime nekakvih vremenski zakašnjelih nacionalno-imperijalističkih ludosti.

Bilo kako bilo, naša istraživanja obuhvatit će razdoblje od 11 godina, bez obzira na to što se to i ne poklapa egzaktno s vremenom života nove hrvatske Države.

Krajem osamdesetih provedeni su demokratski izbori koje je dobila opozicija komunističkom vodstvu nu odmah po tom slijedi brutalna i svirepa srpska agresija. Sva sredstva na raspolaganju stavljena su u obranu zemlje u ratu koji je trajao četiri godine. Etničko čišćenje, rijeke prognanika i izbjeglica koje je trebalo zbrinjavati, razaranjem čitavih gradova i regija (Vukovar, Škabrnja, Šibenik, Zadar, Dubrovnik i mnogih drugih sela i gradova) opteretili su naciju ogromnim troškovima po postojeće gospodarstvo oslabljeno restrukturiranjem, insolventijom i nedostatkom prvenstveno tekućih kapitala.

Nezavisnost koju je hrvatska Država stekla 1991. godine nije u niukom slučaju prošla bezbolno. Ne treba zaboraviti da je do 1990. Hrvatska bila dijelom veće države s posebnim institucijama oko kojih su se stvorile određene strukture i jedna logika makro- i mikroekonomske svakodnevice, što je odjednom nestalo. Pored toga, uz proglašenje nezavisnosti dolazi i do agresije na tu mladu državu, kojoj se je ona jedva i za divno čudo, uzevši u obzir snagu i mnogobrojnost agresora, uspješno odhrvala.

Gospodarski i politički sustav promijenjen je 1990/91. Hrvatska je dobila svoju nezavisnost poslije stoljeća snova o njoj, a samoupravljanje i centralno planirano gospodarstvo napušteno je. Neke vrste imperijalistička agresija Srbije protiv Hrvatske dovela je do raspada Jugoslavije. Gospodarski je taj raspad doveo do suženja nekadašnjeg većeg domaćeg tržišta, što je s raspadom režima u Istočnoj Europi dovelo do drastičnog pada hrvatskog izvoza, posebice industrijskih proizvoda, turizma i prometa. Promijenjena gospodarska situacija i nametnuti oslobodilački rat opteretio je zemlju ogromnim socijalnim i gospodarskim troškovima.

Inače u okvirima postojećeg sustava i političke strukture, hrvatska industrija u usporedbi sa zapadnim industrijama, zaostala je i tehnološki zastarjela, postala je žrtvom nedostatnoj infrastrukturi i insolventiji, oba fenomena koji su se u novim uvjetima pojavili kao odlučni. U starom režimu i državi takve krize bijahu neprekidne, ali ih je vlast rješavala bilo tiskanjem nove novčane mase, stvarajući pritom neviden galop inflacije, ili izgradnjom novih sve tvrdih zaštitnih mjera, ili pak obojim mjerama.

Umjesto da se priđe racionalno denacionalizaciji tzv. društvene imovine, za-pravo državnog vlasništva¹, započelo je arbitrarno djelovanje pojedinaca i grupa u već ranije stvorenoj, a oslobođenjem naraslom korupcijom.

Djelotvornost pravne države u potpunosti je razorena od strane, da ironija bude potpuna, nedjelotvornog sudstva. Sudstvo je nagomilalo i stalno povećava preko 1,3 milijuna neriješenih predmeta, tako da se je sudovanje pretvorilo u far-su, u kojem se zrcali općedruštveni nemoralan poredak, kojem je pridonio posebno stvoren lik nemorala odvjetništva. Ono što se od sudstva očekuje, a to je izri-canje poravorijeka i njegovo izvršenje izostalo je. Kazna nije niti može biti, barem ne u većini slučajeva, povratak na prijašnje stanje, već je to mjerom kojom se tre-baju zaplašiti svi budući počinitelji kaznenih djela da ih ne čine. Čak ubojstvo u Hrvatskoj postaje nekažnjivo djelo, jer se na presude čeka po više godina. Gospo-darsko-pravni poredak pak, u takvom djelovanju sudstva, jednostavno nije u stan-ju zaštititi vjerovnika. A kada nestane povjerenja, to je znano, nestaje i pravni po-redak i u takvim uvjetima gospodarske transakcije postaju primitivno trgovanje naturalnog tipa “daj-dam”.

Vanjski dug raste dramatski, zaposlenost se urušava, kao posljedica pada bru-to domaćeg proizvoda (BDP), dostigavšu u 2000. godini 4.668 US\$/stanovnik.

*Prva demokratski izabrana vlast poslije pada komunizma slijedila je politiku zadovo-ljavanja domaće potrošnje, pa je liberalizirala sve tržišne mehanizme, koji su omogućili porast uvoza, financiranog inozemnim zajmovima kao i izvoznom štednjom. Stvoren je ogroman platni deficit i zaduženost u inozemstvu. Poduzeća koja su ostala, iz naj-različitijih razloga, napuštaju tržište, broj nezaposlenih raste obrzano sve više, državna kasa se prazni i nije u stanju opsluživati socijalne obveze, tako da se radi njihova podmirenja prodaju preostala podzeća i primljen novac se troši za penzije i socijalnu pomoć, umjesto za nove investicije, koje jedino mogu oživjeti gospodarstvo.*²

Osim toga, zbog nedjelotvornog gospodarskog i političkog sustava, korupcije i hiperbirokratizacije, procjenjuje se da paralelno s gospodarstvom legalne strane, siva ekonomija legalnu gotovo da sustiže, zapošljavajući čak više od polovice regi-striranih nezaposlenih.

Odmah po nezavisnosti, valjalo je ratovati, preživljavati, zbrinjavati gomile iz-bjeglica, ranjenika i prognanika, uz istovremeno izgrađivanje elementarnih funkcija države, kako bi gospodarski, politički, društveni i kulturni život nastavio živ-jeti i počeo se razvijati. Nije bilo samo potrebno ustanoviti nove institucije, već im je trebalo dati za rad potpuno nove ciljeve, nije se više radilo o tom da se stvori po-novno ekonomski neprirodna centralistički vođena zemlja, već je valjalo stvarati nove tržišne strukture koje će ponijeti razvoj poduzetništva i slobode gospodar-skog odlučivanja, čija se uspješnost mjeri jedino performansama na tržištu, kon-kurenciji i gdje su cijene rezultat ponude i tražnje, a ne želja arbitrarnih, iz-

¹ Kako se to pokazalo kasnije, budući da je društveno, tj. kolektivno vlasništvo jednostavno oduzeto od “samoupravljača”, koji su barem teoretski igrali ulogu vlasnika, donoseći poslovne odluke i teoretski sudjelujući u dobitku poduzeća.

² Mesić, 2000.

vantržišnih institucija. Pripomenuti je pri tom da o takvom novom gospodarskom ustrojstvu u Hrvatskoj nije bilo gotovo nikakvih, osim sporadičnih i necjelovitih, iskustava.

Pred ovakvim zadaćama dakako da se potkradaju mnogobrojne greške i devijacije. Ove potonje su čak i neizbježne, uzme li se u obzir da je inercija ka stvaranju političke i gospodarske strukture iz prijašnje države ostala jakom, pa su mnogobrojna mjesta odlučivanja, umjesto da se premjeste u poduzetništvo, ostala izvan tog kruga, što automatski uzrokuje stvaranje sivog i crnog tržišta, korupcije i pravne nesigurnosti. U takvim uvjetima je i očekivanje da će strani kapital na ovaj ili onaj način omogućiti Hrvatskoj brz oporavak ostalo iluzijom, strani kapital, onaj zainteresiran za normalno gospodarsko poslovanje, ne će ići u zemlju gdje nema konsistentne gospodarske politike i odgovarajućih pravnih institucija i instituta, koji će osigurati sigurnost osoba, stvari i imovine, kroz bezuvjetno insistiranje na poštovanju preuzetih obveza i naknadu štete u slučaju nepridržavanja.

U svim tim okolnostima zanimljivo je promotriti kako se odvijao gospodarski život u gospodarskim granama šumarstvu i preradi drveta, kakvi su rezultati poslovanja i ana-liza koja bi pokazala da li se je moglo postići više i bolje, što bi trebalo biti nekakvim putokazom pri usmjeravanju budućeg razvoja.

Kretanje proizvodnje u šumarstvu i preradi drveta u Hrvatskoj

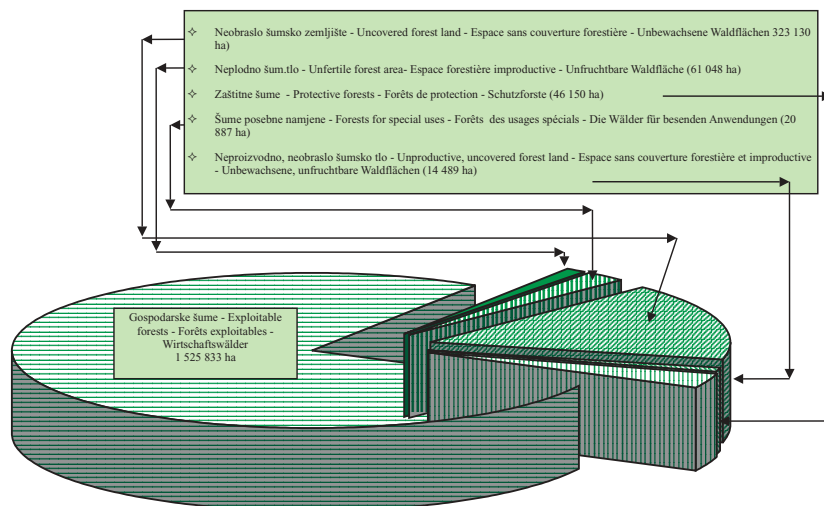
The development of production in forestry and forests industries in Croatia

Pad do kojeg je došlo već 1990. pa dalje u sječi, izradi te izvlačenju posječenog obujma drvene mase, te preradi dobivenih drvnih sirovina, njihovoj uporabi i izvozu nagao je zbog nametnutog rata, kada je trećina zemlje bila okupirana od pobunjenika i terorista te njihovih pomagača iz Srbije. Kao što je poznato, ukupna površina šumskogospodarskog područja Hrvatske iznosi 2,485.611 ha, od čega su 2,024.474 ha šume u državnom šumoposjedu, a 461.137 ha su privatne šume. Šumom je obraslo 84 % ukupne površine šuma i šumskih zemljišta (tj. 2,078.289 ha), 14 % ili 345.952 je neobraslo ali pogodno najvećim dijelom (tj. 331.334 ha) za šumsku proizvodnju, dok je preostalih 2 % ili 61.370 ha neplodno šumsko zemljište.

Ukupna drvena zaliha iznosi 324,256.000 m³, od čega se 88 % nalazi u državnim šumama. Godišnji tečajni prirast je 9,643.000 m³ (tj. 2,8 % od ukupne drvene zalihe).

Prosječna veličina šumskih parcela u privatnom šumoposjedu iznosi 0,76 ha, s ukupno 599.056 takvih čestica.

Početkom rata pod okupacijom neprijatelja nalazila se (31/12/1994) površina šuma od 582.726 ha, s prosječnim godišnjim etatom od oko 1,4 milijuna m³. Osim toga, oko 100.000 uslijed ratnih djelovanja nije bilo dostupno, što je tijekom gotovo cijelog promatranog razdoblja smanjilo etatne mogućnosti šuma za gotovo 2 milijuna m³ drvene mase. Najbolja ilustracija takvog pada u sječi i izradi u državnim šumama vidi se na sl. 2.

Sl. 1. - Fig. 1.
Šumske površine u Hrvatskoj
Forest Areas in Croatia

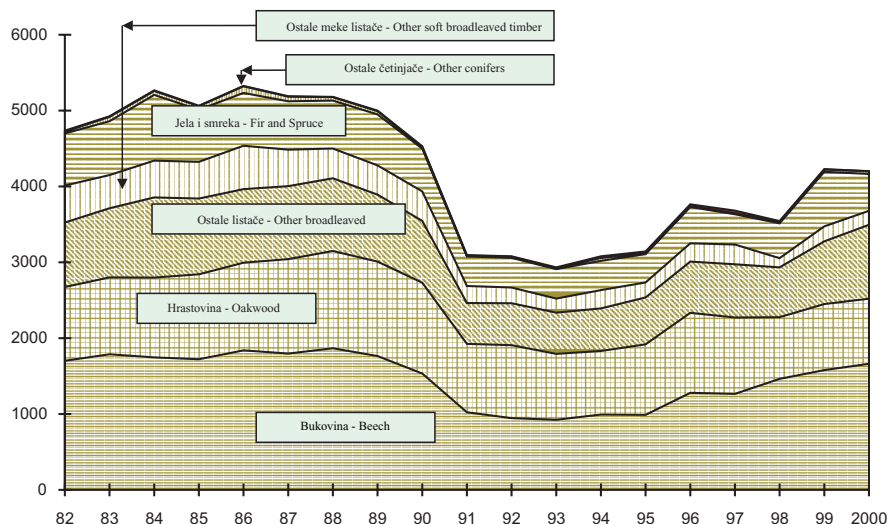
Podaci o sječama u privatnim šumama vrlo su nesigurni. Razlog tom je što privatni šumoposjednik mora unaprijed, prilikom dobijanja dozvole za sječu, platiti porez, uz preuzimanje niza obveza koje za nj predstavljaju daljnje troškove. Najveći dio privatnih šumoposjednika siječe stoga drvo u vlastitoj šumi bez dozvole. Računa se da bi se sječe u privatnim šumama mogle kretati godišnje negdje čak u visini godišnjeg tečajnog prirasta koji iznosi oko 1,35 mil. m³, ali svakako ne ispod

Tablica 1. - Table 1.

Ukupan prihod JP HRVATSKE ŠUME i privatni šumoposjed, uključiv i ostale vlasnike javnih šuma *
Annual turnover of HRVATSKE ŠUME Publ. Corp. and of other private and public forest owners

God. Year	JPHŠ 1.000 kuna HRVATSKE ŠUME Publ. Corp.	Javni posjed Public ownership - Kuna	UP Javni posjed 1.000 EURO Total turnover public ownership 1,000 EURO	UP privatni šum posjed 1.000 EURO Total turnover 1,000 EURO	u 1.000 Euro in 1,000 EURO
1993	849 262	865 622	108 203	25 000	133 203
1994	1 444 181	1 472 001	184 000	25 000	209 000
1995	1 358 898	1 385 075	173 134	25 000	198 134
1996	1 392 770	1 419 600	177 450	25 000	202 450
1997	1 360 369	1 386 575	173 322	25 000	198 322
1998	1 257 648	1 281 875	160 234	25 000	185 234
1999	1 525 990	1 555 386	194 423	25 000	219 423
2000	1 693 994	1 726 626	215 828	25 000	240 828

* Procjena autora - Author's estimate

Sl. 2. - Fig. 2.
Godišnje sječe u Hrvatskoj u 1000 m³ - javne šume
Annual Cut In Croatia in 1000 m³ - Public Forests

oko 0,6-0,8 milijuna m³/god, dok službena statistika ima registriranu sječu u privatnom šumoposjedu od samo oko 120-200.000 m³/god.

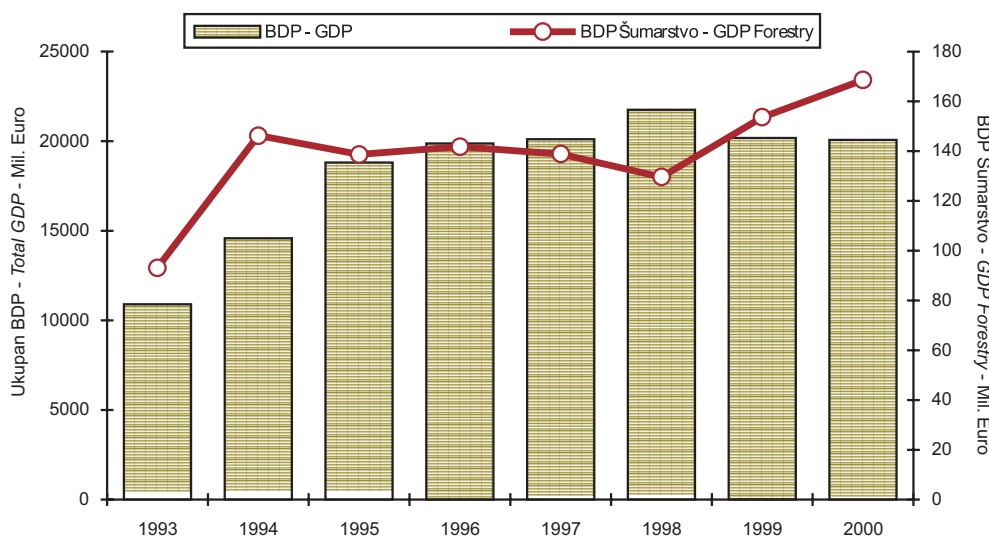
Iz toga razloga valja dakako revidirati i visinu bruto domaćeg proizvoda (BDP), što je učinjeno u tablici 1. i 2., i na slici 3.

Tablica 2. - Table 2.

HRVATSKA: KRETANJE BRUTO DOMAĆEG PROIZVODA (BDP) u milijunima US\$ (EURO) u tekućim tržišnim cijenama
CROATIA: THE DEVELOPMENT OF THE GROSS DOMESTIC PRODUCT (GDP) in million US\$ (EURO) at current market prices

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
DBP u trž. cijenama, mil. US\$ - GDP at market prices, million US\$	24 823.0	18 156.4	10 240.6	10 902.7	14 585.0	18 811.1	19 872.0	20 108.6	21 751.8	20 176.0	20 071.4
Ukupan prihod šumarstva mil. US\$ - Turnover of forestry million US\$				133.2	209	198.1	202.5	198.3	185.2	219.4	240.8
Procjena BDP u šumarstvu, mil. US\$ - Est. DGP of forestry million US\$				93.2	146.3	138.7	141.8	138.8	129.6	153.6	168.6
BDP u % od ukupnog BDP - GDP Forestry as % of total GDP				0.85 %	1.34 %	0.95 %	0.75 %	0.70 %	0.64 %	0.71 %	0.84 %
Pučanstvo polovicom godine, procjena, u 1.000 stanovnika - Population, mid-year estimate, in 1,000 inhabitants	4 778	4 513	4 470	4 641	4 649	4 669	4 494	4 572	4 501	4 501	4 300
BDP po stan. US\$/st. - GDP per capita US\$/caput	5 195.3	4 023.1	2 291.0	2 349.2	3 137.2	4 028.9	4 421.9	4 398.2	4 832.7	4 480.4	4 667.8

Source: Statistical Yearbook, Central Bureau of Statistics of the Republic of Croatia, 1990-2000

Sl. 3. - Fig. 3.

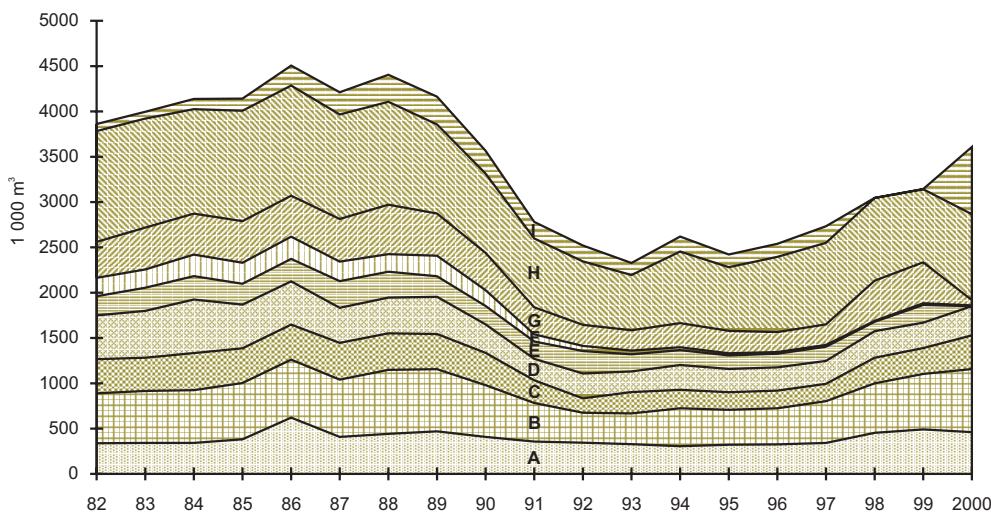
Hrvatska: kretanje bruto domaćeg proizvoda (BDP) i BDP u šumarstvu -u milijunima US\$
Croatia: the Development of the Gross Domestic Product (GDP) and GDP in FORESTRY - in million US\$

Gospodarenje šumama predstavlja vrlo važan dohodovni izvor. Tako se npr. u privatnom šumoposjedu u Hrvatskoj, unatoč razmrvljenosti u male površine i posjede, ostvaruje doduše skroman prihod, koji bi mogao biti znatno veći kada bi se toj vrsti šumoposjeda posvetila veća pažnja. U državnom šumoposjedu pak, gdje se nalazi glavnina svih i dakako ponajboljih šuma, iz ovog monetarno utrživog prihoda od šuma, moguće je ostvarivati značajne učinke, što na žalost nije iskorišteno zbog nerazumno skupog poticanja nedjelotvorne hiperburokratizacije i neopravdanih troškova i te ostalih nedostataka. Očigledno će se pri korištenju ove, najvidljivije i po gospodarski život zemlje važne funkcije šuma, morati poduzeti niz mjera iz sfere šumarske politike.

Drvo je s ekološkog aspekta vrlo povoljna samoobnovljiva sirovina, čije je korištenje pri datim načinima potrajnosti gospodarenja ne dovodi do iscrpljivanja resursa.

Prihvatljivost drveta na tržištu može biti poboljšana ako bi se njegova naklonost ka okolišu jasnije naglasila u ekološkoj bilanci.

Tehnički iskoristiv energetske potencijal uglavnom posvuda u industrijskim zemljama korišten je s jedva polovinom ili još manje (drvo iz međuprihoda, drveni ostaci kod prerade i obrade, čišćenje i njega krajobraza itd.). Kada bi taj energetske potencijal bio iskorišten bolje, moglo bi se računati s velikim neto uštedama u emisiji CO₂. Isto bi tako povećana uporaba drveta u građevinarstvu mogla značajno pridonijeti smanjenju emisije CO₂ (drvo sadržava ugljik desetljećima, povećana uporaba drveta smanjuje emisiju, koja inače nastaje npr. pri proizvodnji željeza, cigle i betona).

Legenda:

Pilanski trupci				Furnirski trupci		Rudničko drvo	Celulozno drvo	Ogrjevno drvo	Ostalo drvo
Hrastovina	Bukovina	Ost. listače	Četinjače						
A	B	C	D	E	F	G	H	I	

Kako u Hrvatskoj, tako i posvuda u razvijenim zemljama međuprihod od prorednih sječa poprima imperativno sve veći značaj (kroz duže bi razdoblje posećena drvena masa međuprihoda trebala dostići onu glavnog prihoda) vrlo je važno za bilancu ugljičnog dioksida raditi na tom da se ovaj tanki drveni materijal koristi u proizvodnji furnirskih ploča, OSB i MDB ploča, iverastih ploča i ploča vlaknatica, te u kemijskoj preradi drveta, što može u znatnoj mjeri smanjiti emisiju CO₂ u atmosferu. Evo zadaće za naše ekonomiste i političare: umjesto da se miješaju u donošenje poslovnih odluka glede cijena i usmjeravanja prodaja drvnih sirovina, daleko bi bilo korisnije da pronađu i stimuliraju investicije u takve proizvodnje, posljedica bi bila u većem zapošljavanju i poboljšanju trgovačke bilance zemlje.

Prodaja drveta životno je bitna za šumarstvo. Prihodi nastali prodajom šumskih proizvoda, drveta u prvom redu, omogućuje uzgajanje i njegu šuma, koja dobro dolazi i zajednici. U prosjeku su u zadnjim desetljećima prihodi od drveta ostali nepromijenjeni, dok su troškovi uslijed povećanja plaća i nadnica značajno porasli, čak i u racionalnijim uvjetima gospodarenja šumama od ovih u Hrvatskoj. Poboljšanje konkurentne sposobnosti drveta kao sirovine kao i proširenje njegove uporabe trebaju biti težištem svake racionalne šumarske politike.

Još prije proglašenja nezavisnosti Hrvatske, osnovano je Javno poduzeće za gospodarenje šumama "HRVATSKE ŠUME" (JPHŠ) (01.01.1991.). U teškim uvjetima obrane zemlje u ratu koji je odmah proglašenjem nezavisnosti započeo, JPHŠ preuzimaju na sebe sve funkcije upravljanja i gospodarenja šumama. Preuzima se ogroman birokratski aparat tako da nije bilo ni snaga ni mogućnosti da se

organizacija šumarstva i gospodarenje prilagodi potpuno novima gospodarskim načelima, ka kojima je nova država započela stremiti. To se dakako desilo i u drugim poglavito većim kombinatima, pa je tijekom vremena postajalo sve teže skretati organizaciju i poslovanje u željenom pravcu ka tržištu, bez miješanja države u donošenje poslovnih odluka. Dio razloga zbog kojeg je dolazilo do tzv. privatizacije, koja je donijela mnogo stečajeva i prestanka postojanja nekih nekoć važnih poduzeća vjerojatno je i u toj štetnoj inerciji bivšeg načina gospodarskog razmišljanja. Da bi tu moglo biti istine potvrđuje i djelovanje prijašnje opozicije, sada već podrug godine na vlasti, koja još uvijek ne zna na koji način djelotvorno prijeći na tržišni sustav bez određivanja uloge države kao katalizatora razvoja, uz prepuštanje odluka gospodarskim subjektima.

U tim ratnim uvjetima, tijekom 1991. i 1992., da bi se nastavila proizvodnja i zaposlenost koliko god je to moguće, vlada osniva Krizni stožer³ kojemu je zadaća distribucija drvnih sirovina po poduzećima koja su još bila u stanju da rade. Ovdje stoji uzrečica da je put u pakao oploćen dobrim namjerama, jer je to postalo znakom za osnutak velikog broja pilana, čiji je broj do danas (419)⁴ nevjerojatano velik. U bivšoj državi broj pilana bio je trajan problem, jer su instalirani kapaciteti premašivali sirovinске mogućnosti šuma u Hrvatskoj. Čitavih pet decenija bivša se država branila protiv izgradnje novih kapaciteta zabranama. Te zabrane, kada bi bile obnovljene, odmah su prekršene, novi su kapaciteti izrastali jedan za drugim, dostigavši brojku negdje od oko 70. Ni onda, kao ni danas, ne zaustavlja se razbacivanjem nacionalnih resursa, što se dešava bilo iz neznanja ili zlih namjera, oboje po nacionalni gospodarski bitak sa štetnim djelovanjem. Danas se po hrvatskim cestama kreću natovareni kamioni s trupcima iz šumom bogatih krajeva ka uglavnom zagrebačkoj regiji. Sasvim je sigurno da je mnogošta pogrešno u gospodarskoj politici, ako se isplati toliki transport, a krajevi kao npr. Gorski kotar, Lika i Slavonija moraju zatvarati postrojenja jer nemaju sirovina.

Drvo i proizvodi od drveta, osim značajnih količina koje se troše za celulozu i papir te kao energent, vezani su uz građevinarstvo. U tom pogledu velik dio tražnje za drvom nastaje u oblasti stanogradnje. Kako je razvijen svijet uglavnom demografski približno na nultoj ili njoj bliskoj stopi rasta stanovništva, veću tražnju moguće je očekivati uglavnom iz poslova adaptacija i popravaka, a manje iz izgradnje novih stanova-kuća. Tendencije posljednjih godina to potvrđuju, zadnjih tri-četiri godine aktivnost u gradnji obiteljskih kuća i manjih stambenih objekata jedina još bilježi nekakvu konjunkturu, dok su visokogradnja, a djelomično čak i niskogradnja pri minimalnim porastima ili u stagnaciji.

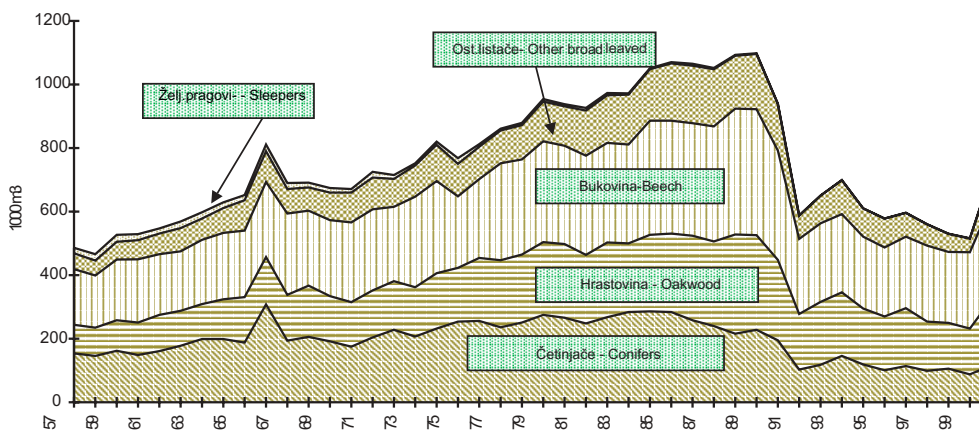
Od početka osamdesetih godina preradu drveta u svijetu zahvatila je prava groznica racionalizacije. Kapaciteti pilana, industrije drvnih ploča i industrije celuloze i papira iz dana u dan povećavaju kapacitete i dakako uz to vezane ogromne investicijske svote. Podići danas racionalno postrojenje u bilo kojem segmentu

³ Autor ovog rada bio je u to vrijeme predsjednik UO JPHŠ

⁴ Uprava drvne industrije, celuloze i papira Min. polj. i šum. Rep. Hrvatske: *Popis pilana u Republici Hrvatskoj evidentiranih po županijama*, Zagreb, 26.09.1997.

prerade drveta više apsolutno nije moguće bez ogromne koncentracije kapitala, koji postaje i već je u dobroj mjeri globalan. Stoga je upravo čudan i neprirodan trend izgradnje velikog broja malih neracionalnih pilana u Hrvatskoj, s tim da se gotovo svakodnevno podižu novi kapaciteti.

Prilagodba svih kapaciteta raspoloživim sirovinskim uvjetima kao i tržišnoj tražnji bila je i moguća je, čak unutar najdužeg razdoblja od pola godine, kada bi se država i svi drugi pravni i fizički subjekti ponašali prirodno. O posljedicama o kojima se govori, tj. da bi to dovelo do prestanka rada mnogih postrojenja, nema smisla uopće raspravljati, jer oni koji takvu diskusiju nameću ili nemaju pojma o prirodi stvari, ili imaju pak sasvim jasne osobne interese u suprotnosti s javnim interesom i normalnim pravilima igre na tržištu slobodne utakmice. Najgore po gospodarski poredak je vjerovanje da interventna uloga države može trajno riješiti probleme unutar nekih gospodarskih grana. Interventna uloga moguća je i dopuštena samo na najkraće vrijeme i ima biti strogo usmjerena na eliminaciju konkretiziranog i kvantificiranog problema. Sve ostalo vodi devijacijama, koje se skupo plaćaju na dugi rok.

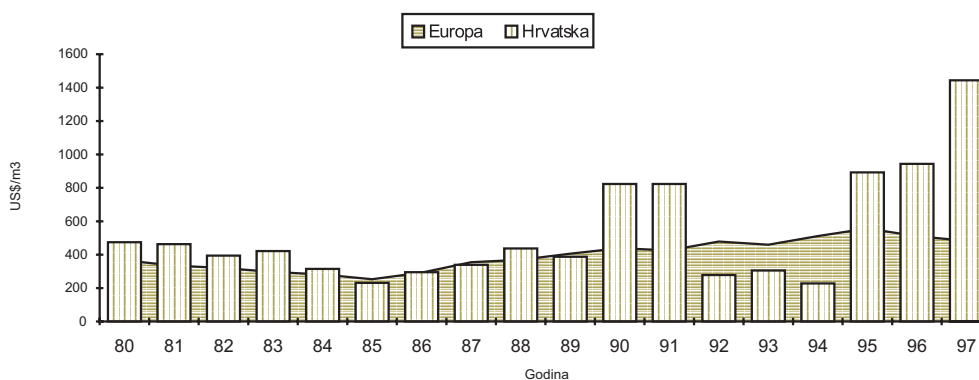

Sl. 5. - Fig. 5.
Kretanje proizvodnje piljene građe u Hrvatskoj u 1000 m³
The Development of Sawnwood production in Croatia in 1000 m³

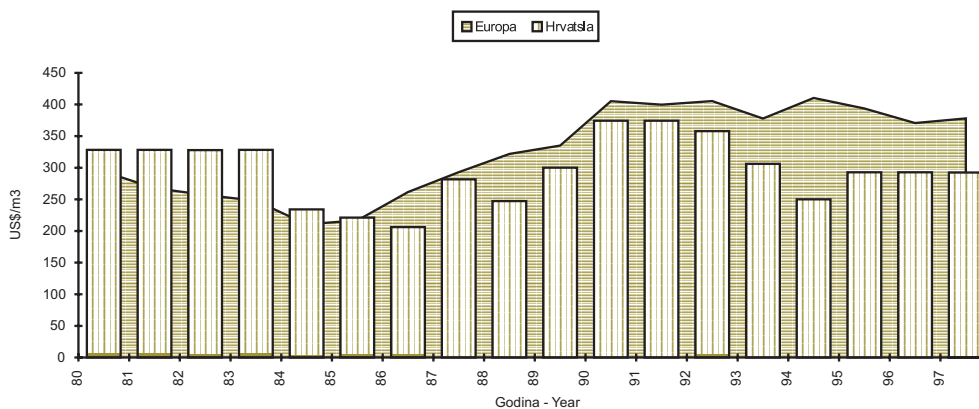
Austrija u pilanarstvu kupuje velike količine trupaca za piljenje u susjednoj Njemačkoj, djelomično u Švicarskoj, uglavnom smreku/jelu i izvozi u Italiju velike količine piljene građe.

Takav raspored ima svoju gospodarsku logiku, pilanarstvo Austrije i Njemačke posljednjih godina proživljava intenzivno restrukturiranje, koje ima za posljedicu nevjerojatno visoku racionalnost i nevjerojatno visok stupanj iskorištenja, gdje se praktično sve iskorištava. Porupci, odresci i okrajci odlaze u tvornice celuloze, piljevina odlazi u energetska postrojenja kao gorivo ili se briketira. Pilane kapaciteta čak 100.000 m³/god opslužuje do dvadesetak radnika. U Hrvatsku se uvozi nakon stjecanja nezavisnosti sve i sva, kako to da se ne uvoze trupci za pil-

jenje i furnira pri ovako visokoj tražnji za njima, a isto tako i dostatnoj tražnji za piljenom građom, kako u Europi, tako i drugdje? Odgovor je jednostavan: trupci su cjenovno podcijenjeni, plaće i nadnice niske, a izvozne cijene zbog djelomičnog pranja novca su ispod prosječnih cijena za Europu. To pokazuju slijedeće slike o kretanju izvoznih/uvoznih cijena piljene građe listača u Europi i Hrvatskoj :

Sl. 6. - Fig. 6.
 Prosječne cijene za piljenu građu listača pri uvozu u Europi i Hrvatskoj, u US\$/m³
 Average lumber export prices in Europe and Croatia, in US\$/m³

Sl. 7. - Fig. 7.
 Kretanje prosječnih cijena za piljenu građu listača u izvozu iz Europe i Hrvatske, US\$/m³
 The development of average export prices from Europe and Croatia, US\$/m³

- Usporedivši dvije prethodne slike, vidi se upravo suprotna tendencija:
- Pri uvozu piljene građe listača hrvatske cijene plaćene za uvoz su daleko iznad prosječnih europskih izvoznih cijena.
 - Pri izvozu hrvatske cijene za piljenu građu listača daleko zaostaju za postignutim prosječnim izvoznim europskim cijenama za piljenu građu listača.

Ovakvo stanje vrlo je indikativno. Ne treba naravno žuriti sa zaključcima niti prebrzo naslućivati da se može raditi o korupciji, poreskim utajama i pranju novca, ali je stanje takvo da bi bilo, radi zaštite poštenih poduzetnika i zajednice, korisno i nužno preispitati uzroke za ovakvo stanje.

Jednako kao što je došlo od 1991. godine do drastičnog pada u proizvodnji šumskih proizvoda, tako je došlo i do pada pilanske proizvodnje, te proizvodnje drvnih ploča i ostalih izradaka od drva, kao što je upostalom posvuda došlo do pada industrijske proizvodnje. Na slici 8. vidi se taj pad, koji se postupno vraća ali vrlo sporo.

Time je još čudnije da je investiranje u pilanarstvu nastavljeno unatoč sve manjoj količini trupaca. Valja napomenuti da se u velikom broju pilana o kojima je riječ, radi o primitivnim postrojenjima s velikim utroškom jeftine radne snage, od koje je velik broj zaposlen na crno (moonlighting). Zbog takve mikroekonomske situacije supstituibilnost ljudskog rada za strojni je gotovo nikakva. Zvuči skoro apsurdno, ali upravo te mnogobrojne pilane dokazom su da je moguće zadovoljavajući profit poduzetniku uz minimalne investicije, što je i smanjilo rizike, jer je takav poduzetnik i na najmanji potres u stanju da se povlači bez gubitaka, pogotovo ako je prethodne neoporezovane ili djelomično oporezovane profite opraio i uložio u strane banke ili investicije.

Predstavnici drvne industrije uspjeli su uvjeriti državne organe da će distribucija pilanske oblovine spasiti hrvatsku industriju pokušava, pa je bivši krizni stožer pretvoren u nekakav paradržavni organ za distribuciju pilanske i furnirske oblovine po arbitrarno određivanim cijenama, napuštajući pri tom čak i standarde klasifikacije, uz u najmanju ruku čudne uvjete trgovanja kao što su rokovi plaćanja i ostalo. S jedne strane je takav način rada smanjio prihode najvećeg proizvođača šumskih sortimenata, JPHŠ, s druge je hiperbirokratska struktura tog poduzeća sa svim poslje-dicama, urušila elementarne pokazatelje, pretvorivši tog giganta u gubitaka. O nekakvom održavanju proizvodnje finalne prerade drva dakako da nema govora, s tim da je opća amnezija pridonijela da isti ljudi koji su stvarali takve absurde opet izmišljaju nove.

JPHŠ svake godine investira gotovo cjelokupnu amortizaciju, koja nije malena (u 2000. godini iznosi 3,26 % od ukupnih poslovnih prihoda, odnosno 55,2 milijuna kuna, a u 1999. čak 4,13 % ukupnih poslovnih prihoda ili 63,1 milijuna kuna). Unatoč konstantnim ulaganjima u pored ostalog vrlo skupu opremu, ekonomičnost i rentabilnost gotovo da je jedna, ako nije negativna. Nabavljeni strojevi i vozila očigledno ne pridonose povećanju rentabilnosti. Unatoč smanjivanju broja zaposlenika⁵, još uvijek je utrošak zaposlenik/sati preko 12.000/1.000 ha/god, što je oko 1,5-2,4 puta više od stanja u šumarstvu u zemljama EZ.

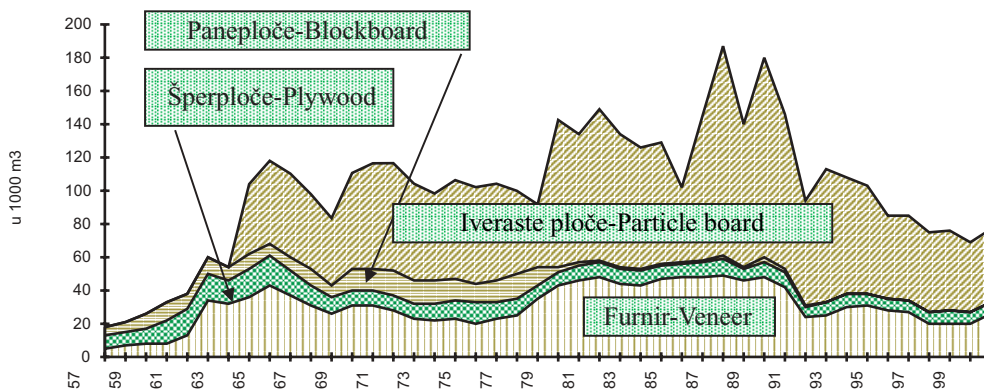
Izgledi za poboljšanja bezuvjetno postoje, ali je upitno da li će za to biti dovoljno političke i intelektualne snage. Oslanjanje na strane savjetnike o čemu se govori i piše u posljednje vrijeme, možda i nema nekakvih izgleda, budući da se za bilo

⁵ Radi se o trendu, inače 2000. godine bilo je stalno zaposleno u JPHŠ 9.908 uposlenika, dok je 1999. bilo 8.393 ili 1.515 manje no 2000. godine što je djelomično rezultat organizacijskih promjena

kakav pozitivan pomak bezuvjetno mora odvojiti uprava (s planiranjem) i nadzor nad šumama od gospodarskih aktivnosti, ove potonje moraju biti izložene tržišnoj utakmici, ako se doista želi nešto postići. Ostaje problematičnim kako će politička i stručna javnost reagirati na prijedloge koji imperativno traže radikalne strukturalne promjene, na koje mi još očigledno psihički nismo spremni. Ne treba zaboraviti da nije samo problem u konstrukciji mikroekonmskog djelovanja, koncept novog ustrojstva odbacuje a priori bilo kakvo miješanje države u poslovno odlučivanje. Da li je moguće zamisliti da će ministarstva ubuduće imati zadaću samo da stvaraju povoljnu poslovnu klimu i da će donositi propise koji u prvom redu moraju biti promotivni, te postojeće restriktivne dokidati ili mijenjati za stimulativne? Ministri će to možda i prihvatiti, ali da li će to prihvatiti birokracija na svim razinama?

Na slici 8. prikazana su kretanja u proizvodnji drvenih ploča iz koje se vidi da će još dugo trebati da se dostigne 1990. godina (da su o rekordnim 1987. i 1989. i ne govori), ako je to u ovoj situaciji uopće moguće. Rečeno je naprijed o suvremenim kretanjima i proizvodnji ključnih proizvoda, od kojih su svakako drvene ploče. Postojeći kapaciteti za te proizvode zastarjeli su i premaleni da bi se održali duže vrijeme na tržištu bez izdašne pomoći, koja to i nije, jer ne bi trajno rješavala problem (jednako je tako i u agraru, gdje se manipulira s cijenama žitarica koje ne će niti mogu riješiti bitan problem našeg agrara - usitnjen i neproduktivan mali seljački posjed).

Da bi ova industrija stala na svoje noge morala bi imati mogućnost da trajno riješi probleme likvidnosti, da sirovine (drvo i ljepila) može uz konkurentne uvjete nabavljati na regularnom tržištu, bez ikakvih smetnji od strane činitelja izvan poslovnog kruga i odlučivanja. Sve to dakako u ozračju striktnog poštovanja ugovornih obveza i promptnog reagiranja sudstva koje smije i može biti samo i jedino na strani provedbe ugovornih obveza i povjerenja. Osim svega bi ta industrija morala čim prije doći u priliku da poput ostalih proizvođača iz EZ nastupa na tom tržištu

Sl. 8. - Fig. 8.
Kretanje proizvodnje drvenih ploča u Hrvatskoj
The development of wooden board production in Croatia

bez ikakvih ograničenja. To nije samo pitanje dobre volje, već čitavog niza obveza koje valja ispuniti prije stupanja u EZ, a to će još potrajati godinama. Hrvatska kao potpisnik Helsinške konvencije mora u cilju smanjivanja emisije CO₂ poraditi na stimulaciji pri izgradnji postrojenja koja će tanki drveni materijal privesti svrsi trajne uporabe, a ne potrošnji tog materijala za ogrjev ili što je još gore ostaviti taj materijal da trune.

U proizvodnji finalnih proizvoda, namještaja posebno, stanje je najteže. Ne treba zaboraviti da je finalna prerada drveta u bivšoj državi bila podsticana svim sredstvima: uvoz je praktično bio onemogućen direktnim zabranama ili pak visokim uvoznim dažbinama, izvoz je bio premiran na različite načine. Unatoč svim tim olakšicama izvoz je tekao krajnje teško. U najliberalnijim zemljama gdje se namještaj iz bivše države izvezio, dakle i namještaj iz Hrvatske (V. Britanija, SR Njemačka, SAD) uz samo male gospodarske potrebe proizvođači bi padali kao pokošeni i bježali su da se jedva ikojiput pokušaju vratiti.⁶ U uvjetima gotovo potpune zabrane uvoza, podsticanog izvoza svim sredstvima, domaće tržište plaćalo je kroz visoke cijene namještaja sve takve neracionalnosti i devijacije. Najgore je da se dobar dio tih zabluda iz prošlosti prenio na potpuno novu situaciju u novostvorenoj hrvatskoj Državi. Kako takve promašaje, jednom učinjene,⁷ nije moguće dugo vremena ukloniti, ostaje nam nada da će u dogledno vrijeme oni koji donose odluke slijediti zdrav razum.

Vanjska trgovina šumskim i drvnim proizvodima

Foreign trade of forest and forest industries products

Najvidljivije se teškoće koje je Hrvatska prolazila u prvih deset godina od stjecanja nezavisnosti jest u vanjskoj trgovini uopće, pa tako i šumskim i proizvodima šumske industrije. O celulozi i papiru hotimično nismo posebno govorili stoga što Hrvatska posjeduje samo kapacitete u Belišću i Fužinama, dok su ostali kapaciteti premaleni da bi se mogli svrstavati kao nekakav ozbiljan potencijal za konkurentsku borbu na globalnom tržištu na kojeg Hrvatska u svojim nastojanjima mora izaći zbog životne potrebe.

Kao uostalom i u svim drugim zemljama u tranziciji, i u Hrvatskoj odmah po proglašenju nezavisnosti dolazi do silnog povećanja uvoza, uz stalan pad domaće proizvodnje. U Hrvatskoj (slično je bilo i u Slovačkoj) domaća se proizvodnja sučelila sa smanjenim tržištem i bez gotovo ikakve zaštite, koju je prije izdašno uživala. Nezaposlenost raste, dolazi do dramatičiranja krize likvidnosti, koja je u bivšem režimu bila sveprisutna, ali su se sporadički nalazila, doduše palijativna, rješenja koja su proizvođačima omogućavala trajanje, što je sada potpuno izostalo.

⁶ Ilustrativan je primjer bivšihjugoslavenskih poduzeća u SAD, koji su se svi (ŠIPAD, JUGODRVO, EXPORTDRVO i dr.) pokušavali prilagodivati situaciji osnivanjem montaža za dijelove pokućstva koji bi uvozili. Ništa ih nije moglo spasiti, unutar podrug godine povukli su se uz ogromne gubitke.

⁷ Jedna engleska uzrečica dobro ilustrira takve pogreške: "Ako je glupost jednom načinjena, u slijedećem navratu ona postaje zlatnim pravilom"

Tab. 3. - Tab. 3.

Hrvatska: kretanje izvoza i uvoza u 1.000 US\$
Croatia: the development of exports and imports in 1,000 US\$

God Year	Izvoz - Exports			Uvoz - Imports		
	Ukupno Total	Proizvodi šumarstva i prerade drveta Forest and forest industry products	Drveno pokućstvo Wooden furniture	Ukupno Total	Proizvodi šumarstva i prerade drveta Forest and forest industry products	Drveno pokućstvo Wooden furniture
1990	4 019 601	183 883	80 987	5 187 854	15 725	4 662
1991	3 292 113	145 348	68 308	3 828 253	14 195	3 670
1992	4 597 492	209 940	56 184	4 460 729	34 166	15 655
1993	3 903 818	212 057	67 423	4 666 365	29 430	10 691
1994	4 260 374	208 250	67 349	5 229 283	32 509	21 249
1995	4 632 670	226 747	62 885	7 509 884	70 915	43 018
1996	4 511 822	221 186	52 924	7 787 861	107 484	26 872
1997	4 170 699	225 815	61 733	9 104 017	125 374	58 797
1998	4 541 114	215 071	49 447	8 383 064	118 641	63 791
1999	4 279 701	226 901	49 730	7 777 408	94 247	56 346
2000	4 431 690	226 006	51 290	7 922 668	97 900	59 818

Source: Central Bureau of Statistics of the Republic of Croatia, 1990-2000

Tab. 4. - Tab. 4.

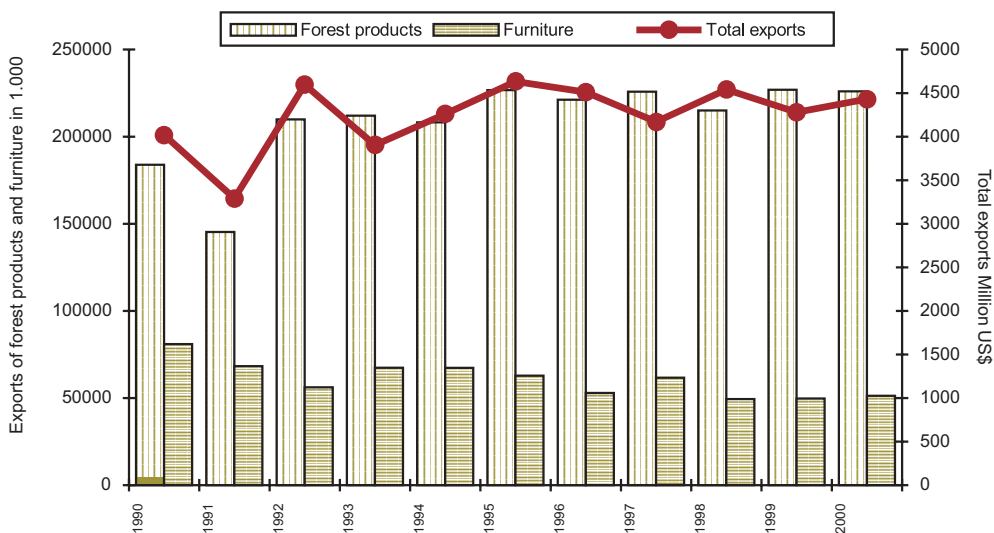
Hrvatska: kretanje izvoza i uvoza u % od ukupnog
Croatia: the development of exports and imports - As per cent of total

God Year	Izvoz - Exports			Uvoz - Imports		
	Ukupno Total	Proizvodi šumarstva i prerade drveta Forest and forest industry products	Drveno pokućstvo Wooden furniture	Ukupno Total	Proizvodi šumarstva i prerade drveta Forest and forest industry products	Drveno pokućstvo Wooden furniture
1990	100.00 %	4.55 %	2.01 %	100.00 %	0.30 %	0.09 %
1991	100.00 %	4.40 %	2.07 %	100.00 %	0.37 %	0.10 %
1992	100.00 %	4.56 %	1.22 %	100.00 %	0.77 %	0.35 %
1993	100.00 %	5.43 %	1.73 %	100.00 %	0.63 %	0.23 %
1994	100.00 %	4.87 %	1.58 %	100.00 %	0.62 %	0.41 %
1995	100.00 %	4.88 %	1.35 %	100.00 %	0.94 %	0.57 %
1996	100.00 %	4.89 %	1.17 %	100.00 %	1.38 %	0.34 %
1997	100.00 %	5.40 %	1.48 %	100.00 %	1.37 %	0.64 %
1998	100.00 %	4.73 %	1.09 %	100.00 %	1.41 %	0.76 %
1999	100.00 %	5.29 %	1.16 %	100.00 %	1.21 %	0.72 %
2000	100.00 %	5.09 %	1.15 %	100.00 %	1.23 %	0.75 %

Ispražnjena državna kasa, sve naprijed nabrojane teškoće, rat, restrukturiranje, malverzacije i otimačina, uz još dug niz drugih negativnosti učinilo je Hrvatsku gospodarski i politički trusnim područjem, gdje bezbroj dobro- i nedobronamjernih prigovaraju kao da je moguće očekivati čudo oporavka u jednoj zemlji poput Hrvatske sa svim što je prošla.

Iz analize strukture i kretanja uvoza i izvoza šumskih proizvoda proizlaze izvjesni jasni zaključci:

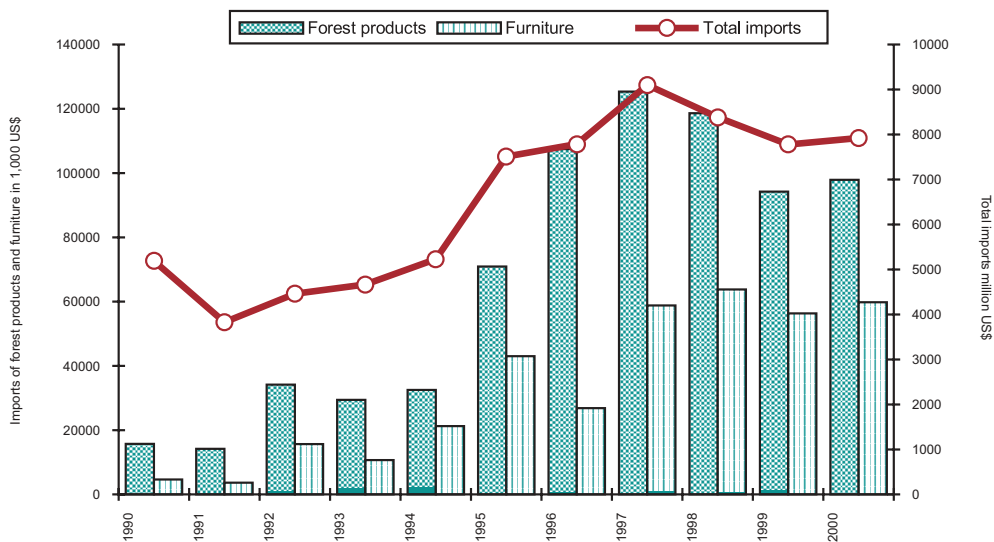
a) Javno šumarstvo pod pritiskom je od strane industrije (u prvom redu pilarnarstva) koje uz pomoć neprirodnih struktura u vlasti interveniraju na području ponude i tražnje nekih šumskih sortimenata, koji su stoga podcijenjeni i ima indi-

Sl. 9. - Fig. 9.

Hrvatska: kretanje izvoza proizvoda šumarstva i šumskih industrija te industrije pokućstva uspoređeno s ukupnim izvozom

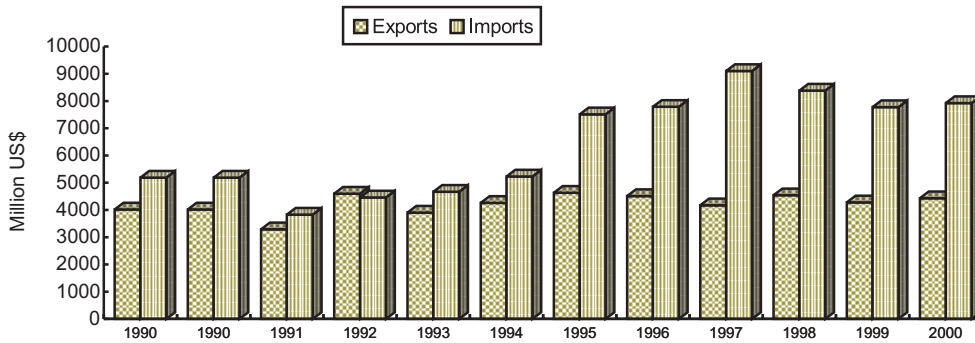
Croatia: the development of exports of forest-, forest industries- and furniture- products compared to total exports

Sl. 10. - Fig. 10.

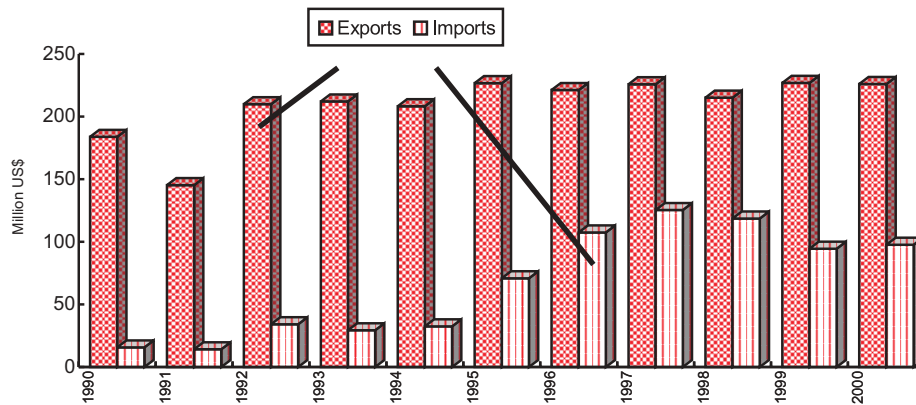
Hrvatska: kretanje uvoza proizvoda šumarstva i šumskih industrija te industrije pokućstva uspoređeno s ukupnim uvozom

Croatia: the development of imports of forest-, forest industries- and furniture- products compared to total imports

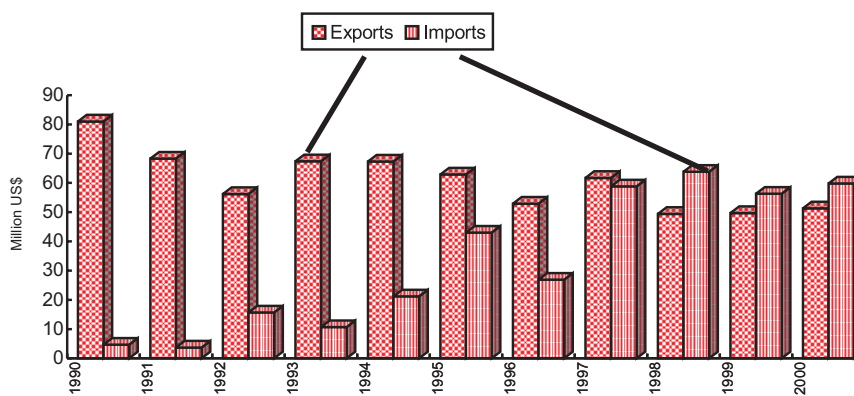
Sl. 11. - Fig. 11.

Hrvatska: kretanje uvoza i izvoza u milijunima US\$
 Croatia: the development of exports and imports in million US\$

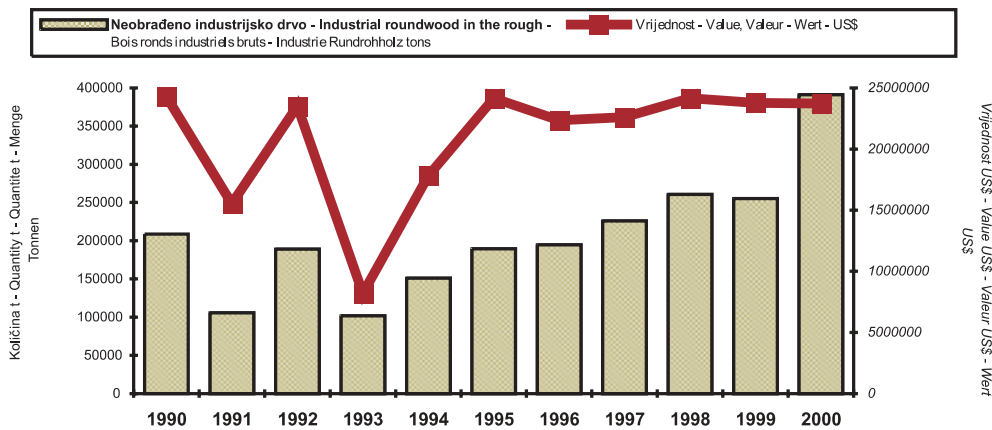
Sl. 12. - Fig. 12.

Hrvatska: kretanje izvoza i uvoza šumskih proizvoda - u milijunima US\$
 Croatia: the development of exports and imports of forest products - in million US\$

Sl. 13. - Fig. 13.

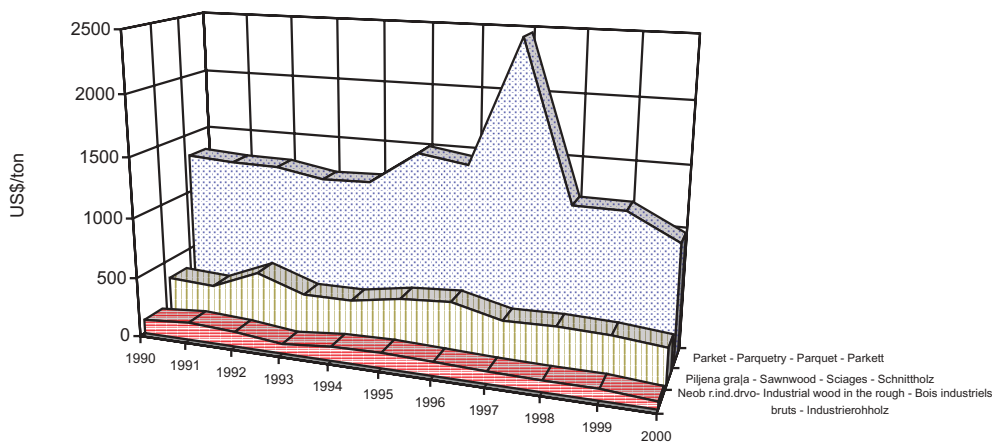
Hrvatska: kretanje izvoza i uvoza drvenog pokućstva u milijunima US\$
 Croatia: the development of exports and imports of wooden FURNITURE in million US\$

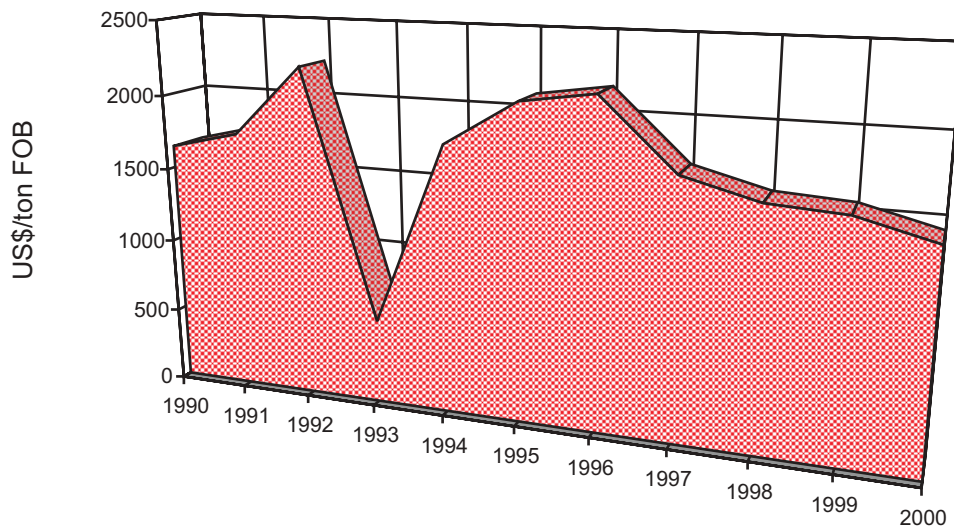
Sl. 14. - Fig. 14.
 Izvoz industrijskog neobrađenog drva iz Hrvatske
 Exports of industrial roundwood in the rough from Croatia

kacija da se na tom području događaju stvari koje su nepoželjna posljedica interventnih gospodarskih promašaja. Usljed takve situacije JPHŠ stoji pod pritiskom da siječe više drveta od ukupne tražnje (radi se o sortimentima osim trupaca), povećavajući time troškove (pored velikih troškova niske proizvodnosti i hiperburokratizacije) smanjujući tako reproduktivnu sposobnost šumarstva.

b) Prerađivači pilanskih trupaca nisu ni u jednom slučaju, nadijeljeni trupcima po niskim cijenama, povećali izvoz finalnih drvnih proizvoda, koji je u stalnom padu.

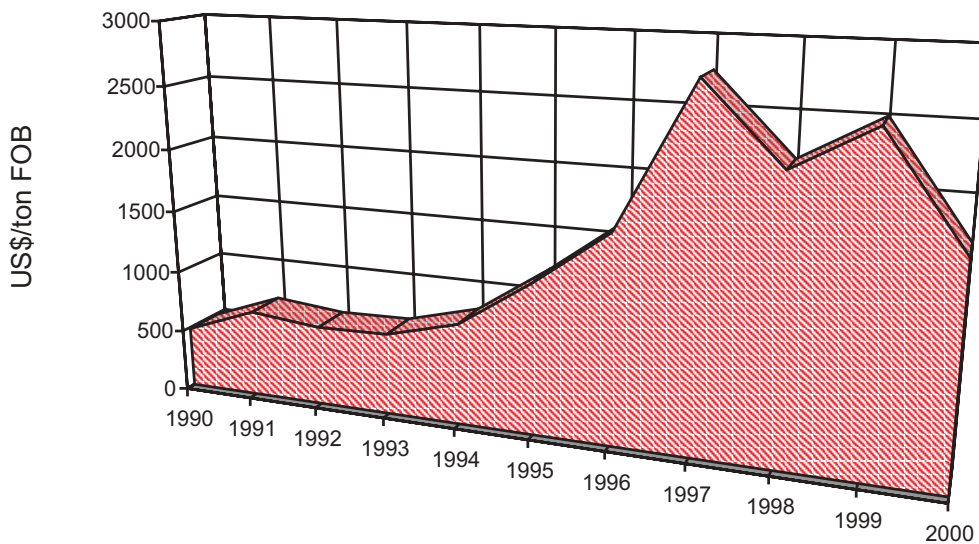
Sl. 15. - Fig. 15.
 Hrvatska: kretanje izvoznih cijena za šumske proizvode, US\$/t FOB
 Croatia: the development of export prices for forest products, US\$/t FOB

Sl. 16. - Fig. 16.

Kretanje izvoznih cijena građevinske stolarije iz Hrvatske, US\$/tona
Fob the development of export prices for frames and fittings products from Croatia, US\$/ton FOB

c) Analizom izvoznih u uvoznih cijena i njihovom usporedbom s prosječnim cijenama u Europi, vidi se da izvozne cijene koje postižu hrvatski pilanari zaostaju za prosječnim europskim, dok je kod uvoza situacija obratna. Takva slika navodi

Sl. 17. - Fig. 17.

Kretanje izvoznih cijena ostalih drvnih proizvoda iz Hrvatske, US\$/tona
Fob the development of export prices for other timber products from Croatia, US\$/ton FOB

na sumnju da je moguće zbivanje pranja novca, pa bi pomnija analiza bila prijeko potrebna, poradi onih koji su u takvim radovima ostali poštteni.

ZAKLJUČAK

Iz naprijed iznijetog moguće je zaključiti da je, kao rezultat nesretnih okolnosti kojima je Hrvatska bila izložena tijekom promatranog razdoblja, te uslijed subjektivnih pogrešaka (u namjerama, znanju i iskustvu) prošla teško razdoblje gospodarskog pada čije će se posljedice osjećati još dugo vremena.

Analiza kretanja tijekom razdoblja 1990-2000. ukazuje na potrebu definiranja takve gospodarske politike, koja bi državu i paradržavne tvorevine uklonila iz gospodarskog života i namijenila im samo razvojno-poticaјnu ulogu, nipošto da donosi poslovne odluke, koje uvijek i bez izuzetka na duže vrijeme vode nepopravljivim devijacijama, od kojih trpi reproduktivna sposobnost nacije uslijed smanjenja proizvodnosti i konkurentske sposobnosti.

Država će u sklopu politike očuvanja šuma i podizanja njihove sposobnosti proizvodnje roba i usluga u njihovim općekorisnim funkcijama, poraditi na tom da ekonomskim sredstvima podstiče razvoj tražnje za sitnijim drvnim sortimentima, što mora biti poticajem za pojačano djelovanje njegovanja šuma u uzgoju. Dosadašnja gospodarska politika, što bjelodano potvrđuje naprijed izvedena analiza, slijedila je suprotan pravac. U interesu dobrobiti nacije takvu politiku valja čim prije napustiti.

LITERATURA

REFERENCES

- MESIĆ, Stipe, 2000, *The speech on occasion of opening ceremony of the Autumn Zagreb Fair, 11, September 2000*, Zagreb
- SABADI, Rudolf, 2000, *Economic Developments and Modern Technologies*, Croatian Academy of Sciences and Arts, Proceeding, Scientific Meeting Held on April 11, 2000 in Zagreb, pp. 1-26
- SABADI, Rudolf (Ed.), 1994, *Review of Forestry and Forest Industries Sector in Republic of Croatia*, Min. of Agric. & Forestry of the RH & Public Corp. "HRVATSKE ŠUME", Zagreb, pp. 1-120
- SABADI, Rudolf, 1997, *Ein Übersicht der kroatischen Forste und Forstwirtschaft, Tatsachen und Zahlen*, Ministerium für Land- und Forstwirtschaft der kroatischen Regierung, Zagreb, pp. 1-62

*ECONOMIC DEVELOPMENT IN FORESTRY AND FOREST INDUSTRIES
IN CROATIA FROM THE ESTABLISHMENT OF THE NEW CROATIAN
STATE UNTIL THE END OF 2000.*

Summary

The analysis of development of the period 1990-2000 shows the necessity of defining such an economic policy, which should remove all the state or para-state institutions, the later should have the obligation to maintain only stimulative and development role, in no case any decision making one, otherwise it without any exception leads to economic deviation and failures, from which the reproductive ability of the nation suffers because of diminution of productivity and competitiveness.

The state will in the whole develop the care and increase of ability of forests in their functions by stimulating by economic means the development of demand for lesser diameter forest products, which will serve to the purpose of stronger activity in silvicultural care of existing forests. The performed analysis confirms that up to date policy followed completely different path. In the interest of nation's welfare such a policy should be abandoned.

Key words: Economic analysis - Stimulative development - Exports and imports of forest products.

Tab. A1. 1. - Tab. A1.1.

IZVOZ DRVA I DRVNIH PROIZVODA IZ HRVATSKE (1990-1994)
CROATIAN EXPORTS OF FOREST PRODUCTS (1990-94)

TB	TpB	VRSTA	1990		1991		1992		1993		1994	
			Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$
44		DRVO I DRVNI PROIZVODI UKUPNO	644 058	183 882 639	473 411	145 348 033	566 692	209 940 163	842 200	212 056 748	546 858	208 250 321
	01	Ogrjevno drvo	114 888	6 039 228	78 603	4 217 041	43 340	2 301 237	50 378	2 489 547	41 916	1 6125 924
	02	Drveni ugljen	8 335	3 424 829	7 375	9 058 270	28 378	2 492 711	7 416	2 167 319	4 922	1 739 280
	03	Neobrađeno drvo	208 635	24 311 268	105 577	15 529 119	188 976	23 524 481	101 761	8 191 013	150 930	17 835 657
	04	Drvo za cijepanje i sl.	363	275 334	319	249 569	646	212 725	735	209 880	416	114 209
	05	Drvena vuna, drveno brašno	1	123								
	06	Željeznički i tramwaysi pragovi										
	07	Piljena i blanjana građa ukupno	288 351	98 805 579	253 785	81 484 542	256 152	123 978 520	393 021	137 023 260	289 630	101 460 722
	08	Listovi furnira i furnir za šperploče	9 452	13 852 077	4 894	8 070 423	7 054	13 085 402	9 952	14 252 381	9 934	28 870 800
	09	Drvo profilirano, blanjano i brušeno	5 587	7 344 647	3 636	4 689 563	9 694	12 440 447	13 425	16 301 426	15 507	19 022 959
	10	Iveraste ploče - sve	4 330	1 423 362	2 192	1 361 402	11 725	4 617 201	4 445	2 888 963	7 070	3 663 275
	11	Ploče vlaknatice	80	89 212	2 342	684 652	491	100 381	28	268 333	19	58 562
	12	Šperploče svih vrsta	6 560	6 061 977	4 358	4 293 413	4 904	4 743 667	4 365	4 822 587	4 033	4 030 308
	13	Poboljšano (prešano) drvo u blokovima	57	117 141	14	32 650	67	52 274	169	280 099	190	266 887
	14	Derveni okviri i sl			7	45 570	8	62 209	3	34 818		1 942
	15	Drvena ambalaža tipna sanduci	796	303 854	579	227 856	5 208	1 995 421	3 400	1 396 032	4 340	1 420 230
	16	Drveni sudovi (bačve i sl.)	32	156 078	40	145 726	16	74 885	43	113 273	26	131 032
	17	Drveni alati i sl.	265	685 330	153	503 092	182	561 252	271	786 683	274	613 784
	18	Gradevinska stolarija ukupno	12 949	21 301 902	7 610	13 379 972	8 309	18 519 963	34 394	19 432 883	14 318	25 633 041
	19	Drvene utenzilije	10	47 114	27	47 102	20	37 333	135	163 363	54	119 675
	20	Marketerija i inarizije										
	21	Ostali drveni proizvodi	3 367	1 643 564	1 901	1 328 065	1 622	1 041 004	1 310	858 289	1 237	997 744

IZVOR -SOURCE: Statistika vanjske trgovine Republike Hrvatske, DSZ, Zagreb

Tab. A1.2. - Tab. A1.2.

IZVOZ DRVA I DRVNIH PROIZVODA IZ HRVATSKE (1995-1999)
CROATIAN EXPORTS OF FOREST PRODUCTS (1995-99)

TB	TpB	VRSTA	1995		1996		1997		1998		1999	
			Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$
44		DRVO I DRVNI PROIZVODI UKUPNO	552 358	226 747 095	554 691	221 185 708	644 438	225 814 606	687 683	215 070 962	758 497	226 900 682
	01	Ogrjevano drvo	24 489	839 052	31 087	1 258 342	35 437	1 239 987	49 675	2 647 511	66 719	2 124 711
	02	Drveni ugljen	5 217	2 064 666	5 349	2 047 215	4 735	1 510 369	3 134	1 072 961	2 226	721 249
	03	Neobrađeno drvo	189 363	24 166 608	194 669	22 361 686	225 826	22 617 792	260 528	24 168 869	255 086	23 792 241
	04	Drvo za cijepanje i sl.	292	109 910	184	30 299	415	135 665	327	144 931	349	157 880
	05	Drvena vuna, drveno brašno										
	06	Željeznički i tramwayski pragovi			27	20 336	259	76 216	440	201 121	1 249	506 111
	07	Piljena i blanijana građa ukupno	283 811	118 441 526	281 394	125 071 761	325 125	112 422 733	313 689	111 611 208	334 945	114 524 422
	08	Listovi furnira i furnir za šperploče	9 347	21 494 347	7 932	18 139 047	9 203	19 001 737	9 437	18 819 383	9 957	18 659 839
	09	Drvo profilirano, blanijano i brušeno	10 174	15 261 790	10 825	15 571 182	12 202	30 049 081	14 896	17 720 338	18 182	21 573 317
	10	Iveraste ploče - sve	4 966	5 650 167	5 150	5 704 267	8 434	6 437 833	13 573	8 377 068	9 378	7 408 676
	11	Ploče vlaknaste	33	74 394	57	120 540	54	62 517	193	245 363	148	136 671
	12	Šperploče svih vrsta	3 415	4 153 977	3 085	3 700 319	5 299	5 708 828	4 129	4 088 077	4 262	4 069 099
	13	Poboljšano (prešano) drvo u blokovima	153	235 809	203	358 742	731	1 205 014	1 167	2 217 226	2 205	3 635 688
	14	Drveni okviri i sl	2	11 696	7	62 302	5	44 463	11	90 192	3	19 573
	15	Drvena ambalaža tšpa sanduci	5 191	1 979 591	2 685	980 989	2 885	891 057	2 430	822 322	2 414	705 826
	16	Drveni sudovi (bačve i sl.)	124	290 505	51	169 873	53	158 049	71	182 531	43	180 215
	17	Drveni alati i sl.	290	887 990	282	739 133	475	918 547	461	828 721	533	861 800
	18	Gradevinska stolarija ukupno	14 072	29 380 473	10 661	23 026 810	12 794	21 859 400	12 897	20 394 789	16 458	25 544 086
	19	Drvene utenzilije	11	54 665	4	32 316	6	43 222	10	30 315	15	22 323
	20	Marketerija i intarzije					48	180 065	13	100 411	19	105 824
	21	Ostali drveni prouizvodi	1 168	12 395 547	1 007	1 643 192	454	1 252 031	603	1 307 625	496	1 241 551

IZVOR -SOURCE: Statistika vanjske trgovine Republike Hrvatske, DSZ, Zagreb

Tab. A1.3. - Tab. A1.1.

IZVOZ DRVA I DRVNIH PROIZVODA IZ HRVATSKE (2000>)
CROATIAN EXPORTS OF FOREST PRODUCTS (2000>)

TB	TpB	VRSTA	2000	
			Količ. t.	US\$
44		DRVO I DRVNI PROIZVODI UKUPNO	949 558	226 006 229
	01	Ogrjevno drvo	113 717	3 011 612
	02	Drveni ugljen	2 744	732 497
	03	Neobrađeno drvo	391 133	23 738 395
	04	Drvo za cijepanje i sl.	641	152 376
	05	Drvena vuna, drvo brašno		
	06	Željeznički i tramwaysi pragovi	74	8 705
	07	Piljena i blanjana građa ukupno	372 332	112 780 309
	08	Listovi furnira i furnir za šperploče	12 046	24 645 768
	09	Drvo profilirano, blanjano i brušeno	20 334	19 865 374
	10	Iveraste ploče - sve	10 624	8 872 114
	11	Ploče vlaknatice	364	329 774
	12	Šperploče svih vrsta	4 222	3 347 045
	13	Poboljšano (prešano) drvo u blokovima	2 234	3 099 943
	14	Derverni okviri i sl	5	13 180
	15	Drvena ambalaža tišpa sanduci	2 294	767 732
	16	Drveni sudovi (bačve i sl.)	98	227 115
	17	Drveni alati i sl.	303	675 916
	18	Građevinska stolarija ukupno	15 442	22 047 822
	19	Drvene utenzilije	6	11 834
	20	Marketerija i intarzije	38	158 730
	21	Ostali drvni proizvodi	906	1 519 988

IZVOR - SOURCE: Statistika vanjske trgovine Republike Hrvatske, DSZ, Zagreb

Tab. A1. 4. - Tab. A1.4.

UVOZ DRVA I DRVNIH PROIZVODA U HRVATSKU (1990-1994)
CROATIAN IMPORTS OF FOREST PRODUCTS (1990-94)

TB	TpB	VRSTA	1990		1991		1992		1993		1994	
			Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$
44		DRVO I DRVNI PROIZVODI UKUPNO	48 862	15 724 768	60 648	14 195 043	67 049	34 165 633	57 408	29 429 502	93 788	32 509 120
	01	Ogrjevno drvo	17 677	674 367	6 417	320 133	1 973	257 734	1 317	145 265	754	44 761
	02	Drveni ugljen	2 943	515 489	1 095	228 652	2 153	177 405	316	22 638	236	46 175
	03	Neobrađeno drvo	13 206	145 520	27 280	1 332 521	21 791	2 298 823	21 720	2 186 372	52 757	3 385 209
	04	Drvo za cijepanje i sl.			4	9 710	24	12 440	7	9 559	26	13 465
	05	Drvena vuna, drvo brašno	282	102 605	275	92 608	255	154 455	153	95 836	159	80 003
	06	Željeznički i tramvayski pragovi										
	07	Piljena i blanjana građa ukupno	3 341	3 191 153	4 267	2 691 987	11 250	4 417 332	8 209	3 424 108	7 638	3 037 902
	08	Listovi furnira i furnir za šperploče	986	3 539 825	548	1 774 239	1 341	2 907 585	816	2 023 692	1 534	3 558 899
	09	Drvo profilirano, blanjano i brušeno	937	1 150 150	334	396 071	3 138	1 788 097	2 085	1 289 532	1 941	1 535 031
	10	Iveraste ploče - sve	8 026	2 140 390	18 479	4 502 840	9 299	4 032 409	9 049	4 017 679	13 159	3 953 619
	11	Ploče vlakna	716	589 641	526	574 537	4 854	2 567 307	5 210	2 240 966	4 999	2 031 289
	12	Šperploče svih vrsta	320	882 210	313	1 301 900	2 090	3 564 166	2 214	4 665 051	3 006	2 803 531
	13	Poboljšano (prešano) drvo u blokovima	9	37 663	30	19 331	165	231 398	212	438 689	282	404 506
	14	Drveni okviri za slike i ogledala										
	15	Drvena ambalaža tišpa sanduci	26	22 636	218	57 737	3 344	1 348 950	1 210	291 029	1 360	462 645
	16	Drveni sudovi (hačve i sl.)				182	256	2	867			1 069
	17	Drveni alati i sl.	8	30 893	2	6 729	23	63 696	6	38 601	13	46 588
	18	Gradevinska stolarija ukupno	135	414 628	589	438 967	4 057	8 092 498	3 990	6 948 291	5 167	8 484 896
	19	Drvene utenzilije	3	57 064	1	6 706	29	111 920	16	49 676	41	154 696
	20	Marketerija i drvene inarizije										
	21	Ostali drveni proizvodi	244	664 684	263	388 333	1 252	2 104 501	870	1 521 527	696	2 326 303

IZVOR - SOURCE: Statistika vanjske trgovine Republike Hrvatske, DSZ, Zagreb

86 Tab. A1. 5. - Tab. A1.5.

UVOZ DRVA I DRVNIH PROIZVODA U HRVATSKU (1995-1999)
CROATIAN IMPORTS OF FOREST PRODUCTS (1995-99)

TB	TpB	VRSTA	1995		1996		1997		1998		1999	
			Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$	Količ. t.	USA\$
44		DRVO I DRVNI PROIZVODI UKUPNO	154 815	70 915 828	226 106	107 483 539	342 721	125 374 395	324 078	118 641 038	263 946	94 246 815
	01	Ogrjevno drvo	810	66 396	756	79 857	1 584	147 847	763	88 061	1 345	150 841
	02	Drveni ugljen	848	179 862	1 508	357 818	2 095	502 136	1 412	351 748	624	110 582
	03	Neobrađeno drvo	50 026	3 869 806	24 141	2 991 198	57 545	3 581 525	59 064	3 538 561	30 715	2 157 504
	04	Drvo za cijepanje i sl.	79	55 511			74	82 555	134	65 019	59	32 575
	05	Drvena vuna, drveno brašno	95	58 341			41	13 227	9	4 511	38	10 197
	06	Željeznički i tramwaysi pragovi					1 567	722 182	1 956	974 607	1 943	882 192
	07	Piljena i blanjana građa ukupno	61 916	19 434 732	135 089	40 595 021	199 258	52 398 261	172 507	43 651 966	139 435	31 806 709
	08	Listovi furnira i furnir za šperploče	1 422	3 991 357	1 795	4 783 370	2 091	5 027 414	1 942	4 074 548	2 438	4 118 747
	09	Drvo profilirano, blanjano i brušeno	3 379	3 261 651	4 335	4 403 134	8 339	7 625 446	9 467	7 538 747	7 760	6 219 121
	10	Iveraste ploče - sve	14 891	6 826 635	24 816	11 188 457	38 393	14 466 899	44 146	17 091 711	48 297	16 141 977
	11	Ploče vlaknatice	5 885	3 120 745	6 990	3 648 173	9 467	4 957 691	9 805	5 986 353	11 712	7 295 228
	12	Šperploče svih vrsta	4 715	5 248 285	5 311	5 490 613	6 681	6 628 328	6 430	6 298 765	5 226	4 959 300
	13	Poboljšano (prešano) drvo u blokovima	188	410 959	303	539 550	196	419 724	149	329 845	149	319 790
	14	Derвени оквири i sl					82	517 080	62	361 701	78	295 052
	15	Drvena ambalaža tišpa sanduci	1 812	843 137	3 054	1 269 118	4 345	1 501 845	5 549	1 685 116	5 524	1 546 203
	16	Drveni sudovi (bačve i sl.)	5	8 722	3	30 126	5	45 899	5	54 785	5	32 864
	17	Drveni alati i sl.	28	104 920	39	115 949	48	170 974	24	88 625	24	83 819
	18	Građevinska stolarija ukupno	7 459	18 644 758	9 256	23 620 638	9 346	21 885 822	9 054	21 669 122	7 155	14 061 168
	19	Drvene utenzilije	53	276 866	58	274 323	92	357 568	93	344 255	99	3 122 837
	20	Marketerija i inarizije					107	628 479	145	766 649	145	647 401
	21	Ostali drveni proizvodi	898	3 455 192	897	3 389 533	1 187	3 693 493	1 362	3 676 339	1 175	3 062 708

IZVOR -SOURCE: Statistika vanjske trgovine Republike Hrvatske, DSZ, Zagreb

Tab. A1.6. - Tab. A1.6.

UVOZ DRVA I DRVNIH PROIZVODA U HRVATSKU (2000>)
CROATIAN IMPORTS OF FOREST PRODUCTS (2000>)

TB	TpB	VRSTA	2000	
			Količ. t.	USAS
44		DRVO I DRVNI PROIZVODI UKUPNO	310 413	97 899 614
	01	Ogrjevno drvo	971	111 034
	02	Drveni ugljen	1 151	190 382
	03	Neobrađeno drvo	62 707	3 304 690
	04	Drvo za cijepanje i sl.	17	16 451
	05	Drvena vuna, drveno brašno	40	7 730
	06	Željeznički i tramwaysi pragovi	3 373	1 311 217
	07	Piljena i blanjana građa ukupno	134 635	27 136 372
	08	Listovi furnira i furnir za šperploče	7 734	10 383 751
	09	Drvo profilirano, blanjeno i brušeno	8 882	5 899 330
	10	Iveraste ploče - sve	52 160	15 015 509
	11	Ploče vlaknatice	18 250	10 989 278
	12	Šperploče svih vrsta	5 442	4 454 891
	13	Poboljšano (prešano) drvo u blokovima	152	221 287
	14	Dervevi okviri i sl	79	260 050
	15	Drvena ambalaža tišpa sanduci	6 013	1 313 812
	16	Drveni sudovi (bačve i sl.)	8	53 465
	17	Drveni alati i sl.	22	61 010
	18	Gradevinska stolarija ukupno	7 076	13 058 988
	19	Drvene utenzilije	143	359 146
	20	Marketerija i intarzije	181	706 809
	21	Ostali drvni prouizvodi	1 376	3 044 412

IZVOR - SOURCE: Statistika vanjske trgovine Republike Hrvatske, DSZ, Zagreb

Tab. A2.3. - Tab. A2.3.
UVOZ NEKIH GLAVNIH VRSTA DRVENOG POKUĆSTVA U HRVATSKU (1990-2000)
CROATIAN EXPORTS OF SELECTED TYPES OF WOODEN FURNITURE (1990-2000)

TB	VRSTA PROIZVODA	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
TN ^o	PRODUCTS	Uvežena količina u US\$ - Imports in US\$										
9403.30	Uredsko pokućstvo od drveta	3 210 025	348 079	1 779 883	2 143 727	4 838 960	8 312 930	7 268 239	8 212 046	7 621 832	5 295 297	5 390 903
9403.40	Kuh. pokućstvo od drveta	78 537	244 163	3 772 918	2 103 161	3 618 629	6 792 646	7 415 057	10 305 630	11 906 230	11 797 399	12 860 882
9403.50	Spavaće sobe od drveta	107 208	61 464	1 993 526	1 515 482	4 303 896	8 767 187	4 305 865	11 634 845	12 261 030	10 194 896	10 795 072
9403.60	Razno komadno drveno pokućstvo	934 126	2 027 834	6 603 967	3 415 833	8 487 621	15 562 148	3 642 846	22 486 605	26 756 054	24 915 551	26 748 650
9403.901	Djelovi drvenog pokućstva	332 015	978 895	1 504 774	1 512 852	181	3 583 459	4 239 877	6 157 607	5 245 889	4 143 333	4 022 188
UKUPNO - TOTAL		4 661 911	3 670 435	15 655 068	10 691 055	21 249 287	43 018 369	26 871 884	58 796 733	63 791 035	56 346 476	59 817 695

IZVOR - SOURCE: Statistika vanjske trgovine Republike Hrvatske, DSZ, Zagreb